

kijkavond
woensdag
9 oktober 2019

- **19h04** – ondergang van de zon
- **20h36** – start van de overtocht van de satelliet (mag. 1.3) **Lacrosse 5 (raket)**
- **23h10** – de ster SAO 165032 (mag. 7) verdwijnt achter de maan – een sterbedekking door de maan is een plots gebeuren – breng je eigen verrekijker mee om dit samen met ons te bekijken

in de
schemering

- de grote planeet **Jupiter** met haar heldere **4 maantjes** gaat onder laag in het zuid-westen – de helderste 4 maantjes staan heel de avond samen op een rij aan de oostelijke kant van Jupiter (Callisto, Ganymedes, Europa, Io)
- **Saturnus**, de fotogenieke planeet met **ring**, staat laag in het zuiden
- de **ringen** van Saturnus staan dit jaar **wijd open** – in maart 2025 zullen de ringen als een dun lijntje te zien zijn
- de **maan** staat heel de avond laag zuid-oost – de fase van de maan is tussen eerste kwartier en volle maan – de zon komt op in de kraters **Gassendi** en **Letrone** (details op <https://svs.gsfc.nasa.gov/4442>)

ondergaand
west

- de 2 extragalactische stelsels **M.81 en M.82** in Ursa Maior (Grote Beer)
- **M.51, de Whirlpool Galaxy**, in Canes Venatici

doortrekkend
laag zuid

- **M.11 -Wild Duck Cluster** -een prachtige open sterrenhoop onderaan Aquila
- **M.2 – een heldere bolhoop in Aquarius** – de bolhoop ligt zo goed als op de equator

hoog aan de
hemel (zenit)

- de bolvormige sterrenhopen **M.13 -M.92 -M.58** (Hercules, Lier)
- **Albireo en 61 Cyg** -dubbelsterren met contrasterende kleuren in Cygnus
- de **ringnevel M.57** in Lyra
- **M.27 -de Halternevel** of *Dumbbell nebula* -een planetaire nevel zoals M.57
- **NGC.6543** -een mooie groene planetaire nevel in Draco, tussen Cyg en Umi
- **Achird** -een dubbelster met bruinkleurige begeleider in Cassiopeia (24 Cas)
- **M.15** – een bolvormige sterrenhoop tussen Pegasus en Delphinus

opkomend
oost

- **M.31 -de grote Andromeda nevel** -één van de vele sterrenstelsels buiten ons eigen melkwegstelsel
- de **dubbele open sterrenhoop NGC.884 en NGC.869** tussen Cassiopeia en Perseus
- de **Pleiaden (M.45)** in het noord-oosten – een dichtbijgelegen open sterrenhoop

nog even
geduld

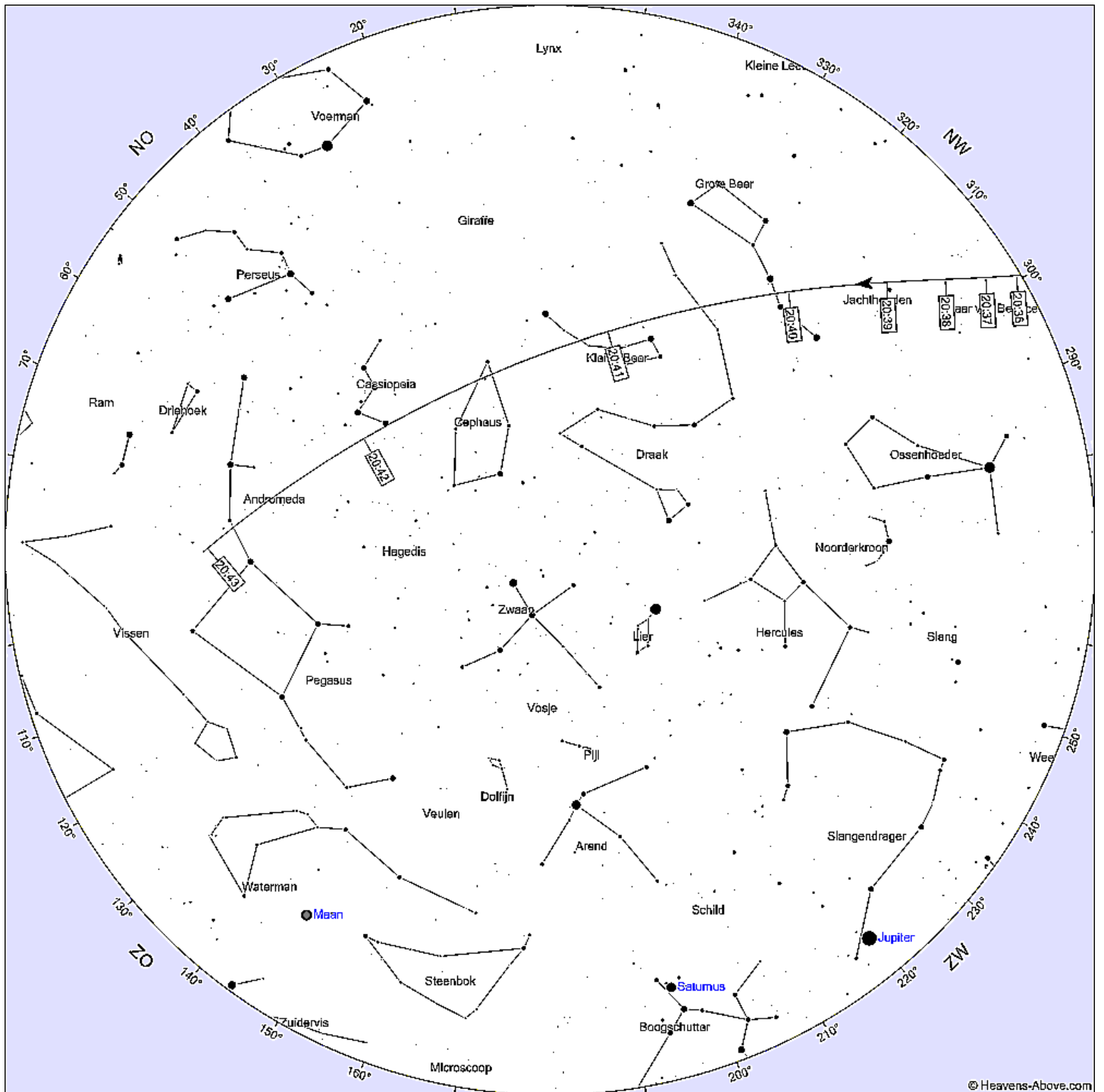
- de volgende passage van het **ISS** tijdens een kijkavond op woensdag is op 22 januari 2020 – kort na opening van de sterrenwacht, tussen 20h05 en 20h07, trekt het ISS laag in het zuid-westen voorbij
- de planeet **Venus** zien we terug aan de avondhemel vanaf midden november
- **Mercurius** zien we overdag op maandag 11 november over de zon trekken
- in mei 2020 zal **Mercurius** te zien zijn aan de avondhemel

goed om
weten

- **bolhopen (globular clusters)** zijn bolvormige, compacte clusters van duizenden relatief oude sterren, die in een baan om onze melkweg roteren
- **open sterrenhopen**: deze clusters van relatief jonge sterren bevinden zich binnen ons eigen melkwegstelsel; soms zie je tussen deze sterren nog sporen van de gaswolken waaruit deze sterren gevormd werden
- **gasnevels** zijn ijle gaswolken die we kunnen zien door het zwakke licht dat ze zelf uitstralen of weerkaatsen van nabijgelegen sterren
- in een fase op het einde van haar loopbaan kan een ster via een explosie een deel van haar materie afstoten – deze materie zien we als een schijf of ring rond de ster, vandaar de naam **ringnevel of planetaire nevel**
- via verre **galaxieën** hebben we een beeld van onze eigen **melkweg**
- **de letter M** staat voor de Fransman **Messier**. Hij stelde een lijst samen van heldere nevelachtige objecten aan de hemel. De 110 bezienswaardigheden van deze lijst zijn bijna allen met een eenvoudige amateurtelescoop te vinden
- **NGC** staat voor *New General Catalogue*. Het woord 'nieuw' moet je hier met een korrel zout nemen, de catalogus werd opgesteld in 1888 door J.Dreyer

Kaartje van de hemel – met het traject van de doorgang van satelliet Lacrosse 5 (raket) – 20h36 tot 20h43

(C) Kaartje gegenereerd met <https://www.heavens-above.com/?lat=51.0543&lng=3.7174&loc=Gent&alt=0&tz=CET>